

КОМЕНТАР ДО ПРОЕКТУ-КОНЦЕПЦІЇ ПОЛІХРОМІЇ ХРАМУ СВ. СОФІЇ ІКОНОГРАФІЧНОГО ГУРТУ «ФАВОР»

У своїй конкурсній проектній пропозиції (яка для рівних умов між учасниками була обмежена, згідно домовленості, форматом 1x1м) я вирішив представити концепцію поліхромії не святилища, як пропонувалося, а купола з підкупольним простором. По-перше, вирішення купола з простором довкола нього більше впливає на загальний вигляд саме цього храму, тип якого близький до ротонди. По-друге, образ Премудрості Божої я від початку свого ознайомлення з об'єктом бачив саме в центральному куполі. У своєму задумі я враховував архітектурні членування восьмигранного барабану купола, який при заломленні до склепіння й до стін творить два пояси-обручі, складені з восьми трапецевидних площин, що дуже гарно, майже без скорочення оглядаються знизу. Верхній пояс оточує склепіння і сприймається як його обрамлення, а нижній (значно більший) є, фактично, найвідповіднішим місцем для представлення основного циклу євангельських зображень.

Виходячи з цього, я запропонував наступну іконографічну програму: образ Софії-Премудрості в склепінні купола є основною рисою, властивістю, символом (тут складно знайти відповідне слово) Божого Промислу зі створення світу й віковічного задуму про спасіння людства. Тому у верхньому поясі представлено цикл біблійних сюжетів, які зображають Створення світу, в нижньому – цикл євангельських подій, що відображають головні віхи земної місії Христа-Спасителя. У верхньому ярусі шість епізодів творення доповнюється розміщеним на центральній осі зображенням Святої Трійці, як бесіди святих осіб (під виглядом ангелів) в Премудрому задумі світу. На протилежній, західній площині (якої в проекті не подано) можна зобразити сцену Гріхопадіння (як однієї з передумов Воплочення), або Етимасію. В центрі нижнього ярусу – сцена Воскресіння (Зішестя в Ад), зліва від неї – Розп'яття, справа – Вознесіння. Інші сцени за браком місця не подано, але гадаю, що обов'язково мають бути зображені Богоявлення, Преображення, В'їзд в Єрусалим, Зіслання Св. Духа та ще один сюжет, який мені самотійно важко визначити. Над кожною композицією (в простінках барабану під вікнами) можна зобразити старозавітного пророка з висловом чи праобразом відповідної події (хочеться, зокрема, помістити Давида зі словами псалма: Які величні діла Твої, Господи – все премудро сотворив Ти).

В святилищі можна зобразити традиційні сюжети: вгорі – Воплочення, нижче – літургійні сцени із зображенням, можливо, Христа як Архиерея. Ці композиції можна теж представити в «Софійній» іконографії. Також важливим компонентом поліхромії храму я вважаю великі арки-вікна з центрального залу до галерей, які варто суцільно заповнити вітражами, щоб ізолювати від споглядання не надто гарних зовнішніх вікон галерей, і таким чином об'єднати інтер'єр. У вітражах могли б знайти місце інші іконографічні сюжети: Різдво Христове, Богородичні празники та інші. Вітражі, на мою думку, слід вирішувати на нюансових кольорових співставленнях, аби не створювати конкуренції для розпису чи мозаїки (бо й в цій техніці можна реалізувати задуманий проект).

Кость Маркович, керівник іконографічного гурту «Фавор»